

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΤΟΥΣ 2005

ΚΛΑΔΟΣ ΠΕ 02 ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ

ΕΞΕΤΑΣΗ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «Ειδική Διδακτική και Παιδαγωγικά-Γενική Διδακτική»

Κυριακή 3-4-2005

Ε Ι Δ Ι Κ Η Δ Ι Δ Α Κ Τ Ι Κ Η (Συντελεστής βαρύτητας 60%)

Να επιλέξετε ένα μόνο από τα τρία μαθήματα Α) Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία, Β) Νεοελληνική Γλώσσα και Νεοελληνική Λογοτεχνία, Γ) Ιστορία.

Να απαντήσετε και στα δύο Ερωτήματα του μαθήματος που επιλέξατε.

A. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΕΡΩΤΗΜΑ 1^ο:

Ο πλατωνικός μύθος του Γύγη.

(Δίνεται το αρχαίο κείμενο, μοιρασμένο σε τρεις ενότητες, όπως στο σχολικό βιβλίο)

Πολιτεία 359b-359d (ενότητα Α')

Ὡς δὲ καὶ οἱ ἐπιτηδεύοντες ἀδυναμία τοῦ ἀδικεῖν ἄκοντες αὐτὸ ἐπιτηδεύουσι, μάλιστ' ἂν αἰσθοίμεθα, εἰ τοιόνδε ποιήσαιμεν τῆς διανοίας· δόντες ἐξουσίαν ἑκατέρω ποιεῖν ὅτι ἂν βούληται, τῷ τε δικαίῳ καὶ τῷ ἀδίκῳ, εἴτ' ἐπακολουθήσαιμεν θεώμενοι ποῖ ἢ ἐπιθυμία ἑκάτερον ἄξει. ἐπ' αὐτοφώρῳ οὖν λάβοιμεν ἂν τὸν δίκαιον τῷ ἀδίκῳ εἰς ταῦτόν ἰόντα διὰ τὴν πλεονεξίαν, ὃ πᾶσα φύσις διώκειν πέφυκεν ὡς ἀγαθόν, νόμῳ δὲ βία παράγεται ἐπὶ τὴν τοῦ ἴσου τιμὴν. εἴη δ' ἂν ἡ ἐξουσία ἦν λέγω τοιάδε μάλιστα, εἰ αὐτοῖς γένοιτο οἷαν ποτέ φασιν δύναμιν τῷ [Γύγου] τοῦ Λυδοῦ προγόνῳ γενέσθαι. εἶναι μὲν γὰρ αὐτὸν ποιμένα θητεύοντα παρὰ τῷ τότε Λυδίας ἄρχοντι, ὄμβρου δὲ πολλοῦ γενομένου καὶ σεισμοῦ ῥαγῆναί τι τῆς γῆς καὶ

γενέσθαι χάσμα κατὰ τὸν τόπον ἢ ἔνεμεν. ἰδόντα δὲ καὶ θαυμάσαντα καταβῆναι καὶ ἰδεῖν ἄλλα τε δὴ ἅ μυθολογοῦσιν θαυμαστὰ καὶ ἵππον χαλκοῦν, κοῖλον, θυρίδας ἔχοντα, καθ' ἃς ἐγκύψαντα ἰδεῖν ἐνόησαν νεκρόν, ὡς φαίνεσθαι μείζω ἢ κατ' ἄνθρωπον, τοῦτον δὲ ἄλλο μὲν οὐδέν, περὶ δὲ τῆ χειρὶ χρυσοῦν δακτύλιον ὄν<τα> περιελόμενον ἐκβῆναι.

359e-360b (ενότητα Β')

Συλλόγου δὲ γενομένου τοῖς ποιμέσιν εἰωθότος, ἴν' ἐξαγγέλλοιεν κατὰ μῆνα τῷ βασιλεῖ τὰ περὶ τὰ ποίμνια, ἀφικέσθαι καὶ ἐκεῖνον ἔχοντα τὸν δακτύλιον· καθήμενον οὖν μετὰ τῶν ἄλλων τυχεῖν τὴν σφενδόνην τοῦ δακτυλίου περιαγαρόντα πρὸς ἑαυτὸν εἰς τὸ εἶσω τῆς χειρός, τούτου δὲ γενομένου ἀφανῆ αὐτὸν γενέσθαι τοῖς παρακαθημένοις, καὶ διαλέγεσθαι ὡς περὶ οἰχομένου. καὶ τὸν θαυμάζειν τε καὶ πάλιν ἐπιψηλαφῶντα τὸν δακτύλιον στρέψαι ἔξω τὴν σφενδόνην, καὶ στρέψαντα φανερόν γενέσθαι. καὶ τοῦτο ἐννοήσαντα ἀποπειρᾶσθαι τοῦ δακτυλίου εἰ ταύτην ἔχοι τὴν δύναμιν, καὶ αὐτῷ οὕτω συμβαίνειν, στρέφοντι μὲν εἶσω τὴν σφενδόνην ἀδήλω γίγνεσθαι, ἔξω δὲ δήλω· αἰσθόμενον δὲ εὐθύς διαπράξασθαι τῶν ἀγγέλων γενέσθαι τῶν παρὰ τὸν βασιλέα, ἐλθόντα δὲ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ μοιχεύσαντα, μετ' ἐκείνης ἐπιθέμενον τῷ βασιλεῖ ἀποκτεῖναι καὶ τὴν ἀρχὴν οὕτω κατασχεῖν.

360b-360d (ενότητα Γ')

Εἰ οὖν δύο τοιούτω δακτυλίῳ γενοίσθην, καὶ τὸν μὲν ὁ δίκαιος περιθεῖτο, τὸν δὲ ὁ ἄδικος, οὐδεὶς ἂν γένοιτο, ὡς δόξειεν, οὕτως ἀδαμάντινος, ὅς ἂν μείνειεν ἐν τῇ δικαιοσύνῃ καὶ τολμήσειεν ἀπέχεσθαι τῶν ἀλλοτρίων καὶ μὴ ἄπτεσθαι, ἔξω αὐτῷ καὶ ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀδεῶς ὅτι βούλοιο λαμβάνειν, καὶ εἰσιόντι εἰς τὰς οἰκίας συγγίγνεσθαι ὅτω βούλοιο, καὶ ἀποκτείνονται καὶ ἐκ δεσμῶν λύειν οὐστίνας βούλοιο, καὶ τὰλλα πράττειν ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἰσόθεον ὄντα. οὕτω δὲ δρῶν οὐδὲν ἂν διάφορον τοῦ ἑτέρου ποιῶ, ἀλλ' ἐπὶ ταῦτ' ἂν ἴοιεν ἀμφοτέρω. καίτοι μέγα τοῦτο τεκμήριον ἂν φαίη τις ὅτι οὐδεὶς ἐκῶν δίκαιος ἀλλ' ἀναγκαζόμενος, ὡς οὐκ ἀγαθοῦ ἰδίᾳ ὄντος, ἐπεὶ ὅπου γ' ἂν οἴηται ἕκαστος οἷός τε ἔσεσθαι ἀδικεῖν, ἀδικεῖν. λυσιτελεῖν γὰρ δὴ οἶεται πᾶς ἀνὴρ πολὺ μᾶλλον ἰδίᾳ τὴν ἀδικίαν τῆς δικαιοσύνης, ἀληθῆ οἰόμενος, ὡς φήσει ὁ περὶ τοῦ τοιούτου λόγου λέγων· ἐπεὶ εἴ τις τοιαύτης ἐξουσίας ἐπιλαβόμενος μηδὲν ποτε ἐθέλοι ἀδικῆσαι μηδὲ ἄψαιτο τῶν ἀλλοτρίων, ἀθλιώτατος μὲν ἂν δόξειεν εἶναι τοῖς αἰσθανομένοις καὶ ἀνοητότατος, ἐπαινοῖεν δ' ἂν αὐτὸν ἀλλήλων ἐναντίον ἐξαπατῶντες ἀλλήλους διὰ τὸν τοῦ ἀδικεῖσθαι φόβον.

Να αξιοποιήσετε διδακτικά το πλατωνικό δόγμα περί των «τεσσάρων θεμελιωδών αρετών», με σκοπό να εντάξετε τον μύθο του Γύγη στα φιλοσοφικά συμφραζόμενα ολόκληρης της πλατωνικής Πολιτείας. (σύντομη απάντηση)

ΕΡΩΤΗΜΑ 2^ο:

Ευριπίδου *Ελένη*, στ. 659-680 και 787-810 της μετάφρασης του σχολικού βιβλίου

659-680

ΑΓΓΕΛΙΑΦΟΡΟΣ

Σε γύρενα, Μενέλαε, και σε βρίσκω,
παντού στον ξένο τόπο τριγυρνώντας 660
με στείλαν οι συντρόφοι μας να ψάξω.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Τι τρέχει; Οι ντόπιοι μήπως σας ριχτήκαν;
ΑΓ Θαύμα τρανό· τα λόγια δεν το φτάνουν.
ΜΕ Λέγε· κάτι σπουδαίο, με τόση βιάση, θα 'χεις.
ΑΓ Οι κόποι σου όλοι πήγανε χαμένοι.
ΜΕ Κλαις συμφορές παλιές· ποιο το μαντάτο;
ΑΓ Εχάθηκε η γυναίκα σου πετώντας
μες στον αιθέρα ανέβηκε στα ουράνια
κι άφησε τη σπηλιά αδειανή που μέσα 670
την είχαμε· είπε τούτα «Τρωαδίτες
δυστυχισμένοι κι οι Έλληνες, για μένα
πεθάνατε στου Σκάμαντρον τις όχθες,
ξεγελασμένοι από της Ήρας τα έργα,
νομίζοντας πως την Ελένη ο Πάρης
κρατούσε, όμως καθόλου δεν την είχε.
Αφού έμεινα όσο χρειαζόταν, τώρα,
που τέλειωσα της μοίρας τα γραμμένα
στους ουρανούς πηγαίνω, στο γονιό μου.
Κι η δύσμοιρη Ελένη που δε φταίει
φορτώθηκε τις ντροπιασμένες φήμες». 680
[...]

787-810

ΑΓ Δυσκολονόητος ο θεός, παιδί μου
ολοένα αλλάζει. Εδώθε κείθε σέρνει,
πότε ψηλά, πότε βαθιά τα πάντα·
ο ένας δυστυχάει, ο άλλος όχι,
όμως κι αυτός κακό θάνατο βρίσκει. 790

δεν έχει πάντα η τύχη σιγουριά. Κι οι δυο σας
βάσανα δοκιμάσατε, απ' του κόσμου
τα λόγια εσύ, κι αυτός απ' τους πολέμους.
Σαν πολεμούσε, τίποτε δικό του·
και τώρα δίχως κόπο η ευτυχία.
Δεν ντρόπιασες το γέροντα γονιό σου
και τους Διόσκουρους, δεν έχεις κάνει
όσα δεινά σου φόρτωσαν. Θυμάμαι
το γάμο σου, στο νου μου ξαναφέρνω
πως έτρεχα βαστώντας τις λαμπάδες 800
πλάι στο αμάξι σου κι εσύ νυφούλα
μαζί μ' αυτόν το πατρικό σου σπίτι
το ευτυχισμένο χαιρετούσες. Όποιος
δε νιώθει σέβας για τ' αφεντικά του
και δε συμπάσχει σε χαρές και λύπες,
δούλος κακός. Εγώ κι αν είμαι σκλάβος,
θέλω μες στους καλούς να με λογιάζουν·
λεύτερος αν δεν είμαι, λύτερη έχω
ψυχή· το 'να κακό κάλλιο απ' τα δύο: φαύλη
να 'χω καρδιά και δούλο να με λένε. 810

Με βάση τα παραπάνω δύο χωρία της τραγωδίας αυτής (659-680 και 787-810), να παρουσιάσετε:

- α. Σχέδιο διδασκαλίας «επί χάρτου» των 50 περίπου αυτών στίχων, το οποίο να περιλαμβάνει:
- Τις «κύριες ιδέες» του συνόλου των στίχων αυτών, στις οποίες θα στηριχτεί η διδασκαλία·
 - Τίτλους εκάστου χωρίου χωριστά, χωρισμό του σε μικρότερες ενότητες, και πλαγιότιτλους γι' αυτές·
 - Διδακτικές οδηγίες για τη σύνταξη δύο περιλήψεων (μιας για κάθε χωρίο).
- β. Κριτήριο αξιολόγησης των μαθητών που να περιλαμβάνει:
- Διατύπωση δύο «ερωτήσεων κατανόησης» του κειμένου (μιας για το κάθε χωρίο).

B. ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΕΡΩΤΗΜΑ 1^ο:

Δίδεται το επόμενο κείμενο:

[...]Το τελευταίο θέμα το οποίο θα πρέπει να θιγεί είναι η θέση της νέας ελληνικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση και, γενικότερα, το θέμα του γλωσσικού ηγεμονισμού, όπως διαμορφώνεται σήμερα. Δεν υπάρχει αμφιβολία πως ηγεμονικό ρόλο διαδραματίζει σήμερα η αγγλική. Υπάρχουν βέβαια και άλλοι διεκδικητές, αλλά είναι σαφέστατα σε δεύτερη μοίρα. Η ηγεμονία της αγγλικής στηρίζεται-όπως και η ηγεμονία των ιστορικών προηγούμενων της (λ.χ. της ελληνικής ή της λατινικής)-στην πολιτική και οικονομική ηγεμονία. Και η οικονομική ηγεμονία έχει πάρει σήμερα παγκόσμιο χαρακτήρα (πολυεθνικές κτλ.).Στον γλωσσικό χώρο η κυριαρχία αυτή αντανάκλαται με εισροή αγγλοαμερικανικών δανείων στις ποικίλες γλώσσες και με έντονη παρουσία της ίδιας της αγγλικής στο χώρο της διαφήμισης και, γενικότερα, της αγοράς.

Πώς στέκεται κανείς απέναντι σ' αυτό το φαινόμενο, όπως το βιώνει από την πλευρά μιας «μικρής» γλώσσας; Κινδυνεύουν οι «μικρές» γλώσσες; Υπάρχει πρόβλημα ή όχι; Στα ερωτήματα αυτά υπάρχουν δύο απαντήσεις. Η πρώτη ανήκει σ' έναν ρηχό κοσμοπολιτισμό που συντονίζεται, είτε συνειδητά είτε εξ αντικειμένου, με τις επιδιώξεις αυτού του παγκοσμιοποιημένου ηγεμονισμού. Για την άποψη αυτή δεν υπάρχει πρόβλημα: αρνείται, όπως παρατηρεί ο Bruckner (1992), την εθνική και πολιτισμική ποικιλία-και τις ευαισθησίες που παράγει (γλωσσικές και άλλες)- στο όνομα μιας συρρικνωμένης και φτωχής καθολικότητας που εξαντλείται στον καταναλωτισμό και την εμπορευματοποιημένη διασκέδαση.

Η δεύτερη απάντηση βρίσκεται στους αντίποδες της πρώτης. Θεωρεί ότι η γλώσσα, το έθνος, και η «καθαρότητα» και των δύο, κινδυνεύουν από τους ισχυρούς ξένους και χρειάζονται δραστικά μέτρα -μεταξύ αυτών και μέτρα γλωσσικής αστυνόμευσης- για να προστατευτεί η γλωσσική και πολιτισμική καθαρότητα του έθνους. Πρόκειται για τον εθνικιστικό αντίλογο στο ρηχό λόγο του κοσμοπολιτισμού. Η δεύτερη αυτή προσέγγιση ακούγεται αρκετά έντονα στην Ελλάδα και σε διάφορες παραλλαγές, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν εμφανίζονται αντίστοιχες απόψεις και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Επιπλέον, το ηγεμονικό παρελθόν της ελληνικής χρησιμοποιείται σαν επιχείρημα για τη θέση της στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Όμως το να αμύνεται κανείς απέναντι σε σύγχρονους γλωσσικούς ηγεμονισμούς με την επίκληση της δικής του παλαιότερης γλωσσικής ηγεμονίας συνιστά παράδοξη άποψη. Ένα τέτοιο επιχείρημα δεν μπορεί παρά να λειτουργήσει τελικά προς όφελος του αντιπάλου τον οποίο υποτίθεται ότι στοχεύει.

Η νέα ελληνική ανήκει στην ομάδα των «μικρών» γλωσσών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και θα πρέπει, χωρίς ουτοπικές αξιώσεις και εθνικιστικούς παροξυσμούς, να διεκδικήσει (από κοινού με τις άλλες «μικρές» γλώσσες) τη διατήρηση της θέσης της στα όργανα της Ένωσης και την ενίσχυση της θέσης της (όπως και των άλλων «μικρών» γλωσσών) στην ευρωπαϊκή εκπαίδευση. Σε ό,τι αφορά τη γλωσσική πολιτική στο εσωτερικό της χώρας, η ιδιαίτερη νεοελληνική πολιτισμική ταυτότητα ή ετερότητα- μια «ετερότητα» που θα πρέπει ταυτόχρονα να διακρίνει και να ενώνει- θα διαφυλαχθεί όχι μέσα από τη μυθοποίηση της μητρικής γλώσσας και της ιστορίας της, αλλά μέσα από την απομυθοποίησή της: μέσα από την αποκάλυψη τόσο των ιστορικών, και όχι μυθικών, ιδιαιτεροτήτων της όσο και της ενότητάς της με τις άλλες γλώσσες -ενότητα που απώτερα προκύπτει από την ενότητα της ανθρώπινης νόησης.

Η απομυθοποίηση αυτή θα πρέπει βέβαια να επεκταθεί, με ανάλογο τρόπο, και στη διδακτική της ξένης γλώσσας, της ισχυρής ξένης γλώσσας που εκφράζει ένα ισχυρό πολιτισμικό μοντέλο. Η υπεράσπιση της «ετερότητας» -ειδικά στο χώρο των «ασθενών» λεγόμενων γλωσσών- θα πρέπει να διαμορφώσει τη διδακτική εκείνη που θα αντιστέκεται συνειδητά στις μυθοποιητικές συνδηλώσεις με τις οποίες η ισχυρή-πολιτισμικά- γλώσσα περιβάλλεται στην επικράτεια της «μικρής» ή «ασθενούς». Τέτοιου είδους επιλογές μπορούν να διαμορφώσουν μια νέα στάση που υπερβαίνει το δίλημμα μεταξύ ενός κίβδηλου κοσμοπολιτισμού και ενός διχαστικού εθνικισμού.

Αναστάσιος-Φοίβος Χρηστίδης
« Η νέα ελληνική γλώσσα και η ιστορία της»

Με βάση το παραπάνω κείμενο να παρουσιάσετε:

ΕΡΩΤΗΜΑ 1^ο:

Σχέδιο διδασκαλίας «επί χάρτου» που να περιλαμβάνει:

- α. Εξήγηση λέξεων που ενδεχομένως δημιουργούν δυσκολία
- β. τίτλο κειμένου και πλαγιότιτλο σε κάθε παράγραφο
- γ. κύριες ιδέες του κειμένου στις οποίες θα επικεντρωθεί η διδασκαλία
- δ. διδακτικές οδηγίες για τη σύνταξη συνοπτικής περίληψης.

ΕΡΩΤΗΜΑ 2^ο:

Κριτήριο αξιολόγησης των μαθητών που να περιλαμβάνει:

- α. δύο ερωτήσεις κατανόησης του κειμένου
- β. δύο ερωτήσεις προσέγγισης της γλώσσας του κειμένου
- γ. ενδεικτικό θέμα για σύνταξη κειμένου, ενταγμένο, κατά προτίμηση, σε επικοινωνιακό πλαίσιο.

Γ. ΙΣΤΟΡΙΑ

ΕΡΩΤΗΜΑ 1^ο:

Πρόκειται να διδάξετε σε μαθητές της Γ' Ενιαίου Λυκείου το ακόλουθο απόσπασμα από το άρθρο «Τις Πταίει» του Χαρίλαου Τρικούπη, δημοσιευμένο στους *Καιρούς*, της 29^{ης} Ιουνίου 1874.

- α. Να κάνετε ένα σύντομο διάγραμμα διδασκαλίας με θέμα το κείμενο και τη συμβολή του στην εξέλιξη του κοινοβουλευτισμού στην Ελλάδα.
- β. Αναθέτετε στους μαθητές σας να εκπονήσουν γραπτή εργασία, στην οποία να εντάξουν το άρθρο «Τις Πταίει» στο ευρύτερο πλαίσιο της πολιτικής του Χαρίλαου Τρικούπη. Σε ποιους άξονες θα πρέπει να κινηθούν και γιατί;

Τίς πταίει;

(...) Καλοῦνται εἰς τὴν ἐξουσίαν κυβερνήσεις ἀποκρουόμεναι παρά τῆς πλειονοψηφίας τοῦ Ἔθνους, χορηγεῖται εἰς αὐτάς ἡ διάλυσις τῆς Βουλῆς καὶ συνάμα πᾶν μέσον ἐπηρεασμοῦ τῶν συνειδήσεων τοῦ λαοῦ καὶ νοθεύσεως τῶν ἐκλογῶν, καὶ λέγομεν ὕστερον, ὅτι πταίει ὁ λαός διὰ τὴν τοιαύτην κατάστασιν. Τί δύναται ὁ λαός κατ' αὐτῆς; Οὐδέν ἄλλο ἢ νά ἐπαναστατήσῃ· ἀλλὰ τίς ὁ δυνάμενος νά κατακρίνη εὐλόγως τὸν λαόν διότι τὴν ἐπανάστασιν θεωρεῖ ὡς ἔσχατον καταφύγιον, καὶ πρὶν ἢ προέλθῃ εἰς αὐτὴν ζητεῖ νά ἴδῃ ἐξαντλούμενα ὅλα τὰ προληπτικά μέσα; Ἄν δὲν πταίει ὁ λαός, πταίουσιν οἱ πολιτευόμενοι, λέγουσιν οἱ ἄλλοι, καὶ ἡ ἐξαχρείωσις αὐτῶν εὐθύνει τὸ Ἔθνος, ἀφοῦ οὔτοι εἰς τὸ Ἔθνος ἀνήκουσιν. Ἀπαντῶμεν, ὅτι ἡ διαγωγή τῶν πολιτενομένων θά ἠῤῥθυνε τὸ Ἔθνος, ἂν ἡ Ἑλλάς αὐτοδιοικεῖτο, ἀλλ' ἀφοῦ διὰ τῆς διαστροφῆς τοῦ Συντάγματος καὶ τῆς εἰκονικότητος τῆς Βουλῆς κυβερνᾶται πράγματι ἡ Ἑλλάς ὡς μοναρχία ἀπόλυτος, ἐπόμενον ἦτο νά καταστῶσι καὶ οἱ πολιτευόμενοι ὁποῖους διαπλάττει αὐτούς τὸ νόθον καθεστῶς. Ὅστις τῶν πολιτενομένων δὲν ἀσπάζεται τὰ γινόμενα οὐδέν ἄλλο δύναται νά πράξῃ ἢ νά παύσῃ πολιτευόμενος, ἀφοῦ κατὰ τὸ παρ' ἡμῖν καθεστῶς οὐδέν ὑφίσταται δι' αὐτοῦ στάδιον ἐννόμου καὶ ἐντίμου ἐνεργείας. Οἱ πολιτευόμενοι εἶναι πλάσματα τοῦ ἐπικρατοῦντος ἐν τῇ πολιτείᾳ στοιχείου, τὸ δὲ Ἔθνος οὐ μόνον δὲν εἶναι τὸ ἐπικρατοῦν στοιχεῖον ἐν τῇ πολιτικῇ, ἀλλ' εἰκονικὴν μόνον ἔχει μετοχὴν εἰς αὐτήν. Ἡ εὐθύνη ἄρα ἐπὶ τοῖς συντελουμένοις ἀνήκει ἅπασα εἰς τὸ στοιχεῖον εἰς τὸ ὁποῖον διὰ τῆς διαστροφῆς τῶν συνταγματικῶν ἡμῶν θεσμῶν συνεκεντρώθη ὀλόκληρος ἡ ἐξουσία.

ΕΡΩΤΗΜΑ 2^ο:

Διδάσκετε Ἱστορία Γενικῆς Παιδείας στη Γ' τάξη ενός Ενιαίου Λυκείου της Μακεδονίας. Πρόκειται να επισκεφθεῖτε με τους μαθητές σας τις αίθουσες των Βαλκανικῶν Πολέμων στο Πολεμικό Μουσείο της Αθήνας.

- α. Προκειμένου να προετοιμάσετε τους μαθητές σας για την επίσκεψη, ποια θέματα θα τους αναπτύξετε σχετικά με τα αίτια των Βαλκανικῶν Πολέμων και για ποιες προσωπικότητες θα τους μιλήσετε;
- β. Μετά την επίσκεψη, αναθέτετε στους μαθητές σας να αποτιμήσουν, σε γραπτή εργασία, τη σημασία των Βαλκανικῶν Πολέμων για την ελληνική ιστορία. Σε ποιους άξονες θα πρέπει να κινηθούν και με ποια κριτήρια θα αξιολογήσετε τις απαντήσεις τους;

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ – ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ
(Συντελεστής βαρύτητας 40%)

Να απαντήσετε σε όλες τις ερωτήσεις του επόμενου ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ με τη μέθοδο των πολλαπλών επιλογών στο ΑΠΑΝΤΗΤΙΚΟ ΦΥΛΛΟ.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1. Ποια από τις παρακάτω προτάσεις είναι επιστημονικά ορθή για την περίπτωση της δυσλεξίας;
 - α) αφορά προβλήματα στον προφορικό και το γραπτό λόγο
 - β) είναι κληρονομική και δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά
 - γ) συνοδεύεται πάντα από προβλήματα συμπεριφοράς
 - δ) όσο νωρίτερα γίνεται η παρέμβαση τόσο πιο αποτελεσματική είναι

2. Σύμφωνα με το Σκιννερικό πρότυπο μάθησης η ενίσχυση και η τιμωρία του μαθητή είναι αποτελεσματικές όταν:
 - α) χορηγούνται άμεσα και χωρίς προειδοποίηση
 - β) χορηγούνται σταδιακά
 - γ) ο μαθητής γνωρίζει εκ των προτέρων τι πρόκειται να συμβεί
 - δ) συμφωνεί και ο μαθητής με το είδος τους

3. Η γνωστική ανάπτυξη του παιδιού κατά τον Bruner περιλαμβάνει:
 - α) την αφομοίωση των πληροφοριών και την ετοιμότητα του μαθητή
 - β) την πραξιακή, εικονιστική και συμβολική αναπαράσταση των γνώσεων
 - γ) την ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων
 - δ) την απομνημόνευση γνώσεων και πληροφοριών

4. Στην καθημερινή σχολική ζωή αποτελεί σύνηθες φαινόμενο η περίπτωση του «σकाσιάρχη μαθητή». Τι πιστεύετε ότι μπορεί να αιτιολογήσει πληρέστερα αυτή τη συμπεριφορά;
 - α) προβλήματα υγείας
 - β) αντιπαράθεση με έναν εκπαιδευτικό
 - γ) ιστορικό σχολικής αποτυχίας
 - δ) ύπαρξη έντασης με ομάδα συμμαθητών του

5. Ποια από τις παρακάτω νοητικές λειτουργίες δεν αποτελεί ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της αφηρημένης σκέψης;
 - α) οι λογικές νοητικές πράξεις
 - β) η ανακάλυψη του δυνατού, του πιθανού
 - γ) η χρήση του υποθετικού – παραγωγικού συλλογισμού
 - δ) η χρήση συνδυαστικών συστημάτων και της επιστημονικής πειραματικής μεθόδου

6. Οι προσδοκίες του εκπαιδευτικού (αυτοεκπληρούμενη προφητεία) για τις ικανότητες των μαθητών:
 - α) επαληθεύονται λόγω του ότι στηρίζονται στην έκδηλη και αντικειμενική συμπεριφορά του μαθητή
 - β) σπάνια επαληθεύονται διότι κάθε μαθητής έχει τη δική του προσωπικότητα
 - γ) διαφοροποιούν και αλλάζουν τη στάση και τη συμπεριφορά του εκπαιδευτικού απέναντι στο μαθητή
 - δ) δεν έχουν καμία σχέση με την αναμενόμενη συμπεριφορά του εκπαιδευτικού

7. Καθημερινό φαινόμενο αποτελεί η εκδήλωση απείθειας εκ μέρους των μαθητών εφηβικής ηλικίας. Η συμπεριφορά αυτή αποδίδεται:
 - α) στην έλλειψη γνωστικής δομής
 - β) στη μειωμένη αντίσταση στους πειρασμούς
 - γ) στην αδυναμία τήρησης ορίων και κανόνων
 - δ) σε αυστηρές τιμωρίες που τους επιβάλλονται

8. Οι φίλιες κατά τη διάρκεια της εφηβείας είναι ζωτικής σημασίας για τον έφηβο κυρίως διότι του παρέχουν:
- α) πρότυπα προς μίμηση
 - β) ευκαιρίες αλληλεπίδρασης με τους άλλους
 - γ) δημιουργικές διεξόδους
 - δ) ευκαιρίες για ερωτική ζωή
-
9. Για την αντιμετώπιση μιας κοινωνικά ανεπιθύμητης συμπεριφοράς ενός μαθητή ο Dreikurs συνιστά:
- α) την άμεση τιμωρία του μαθητή
 - β) την αγνόηση της κοινωνικά ανεπιθύμητης συμπεριφοράς
 - γ) να υποστεί τις λογικές συνέπειες αυτής της συμπεριφοράς
 - δ) την επιείκεια
-
10. Υποστηρίζεται ότι η εφηβική ηλικία αποτελεί την πιο κρίσιμη περίοδο της ζωής του ανθρώπου. Ο όρος «κρίσιμη» κατά την άποψή σας σημαίνει:
- α) μια περίοδο που σηματοδοτείται από χρονοβόρες σωματικές αλλαγές
 - β) μια μεταβατική περίοδο φυσιολογικών αλλαγών με δυσκολίες
 - γ) μια περίοδο κατά την οποία κυριαρχούν οι έντονες κοινωνικές επαφές
 - δ) μια μακρά και επώδυνη περίοδο ωρίμανσης
-
11. Ο βίαιος εκφοβισμός ή «θυματοποίηση» (bullying) που παρατηρείται ανάμεσα στους μαθητές είναι:
- α) συγκεκριμένη μορφή επιθετικής συμπεριφοράς απέναντι σε αδύναμους μαθητές
 - β) κοινωνική απομόνωση των αδύναμων μαθητών
 - γ) έντονη συναισθηματική διαταραχή
 - δ) ενστικτώδης συμπεριφορά επικράτησης
-
12. Η αποτελεσματική αντιμετώπιση της συστηματικής άρνησης του εφήβου να φοιτήσει στο σχολείο (συχνές απουσίες, εγκατάλειψη σχολείου) απαιτεί:
- α) υπομονή και ανεκτικότητα εκ μέρους του εκπαιδευτικού
 - β) δραστική παρέμβαση των γονέων
 - γ) ψυχοθεραπευτική αντιμετώπιση
 - δ) επικοινωνιακή επικοινωνία μεταξύ σχολείου και οικογένειας
-
13. Ποια από τις παρακάτω προτάσεις είναι σήμερα επιστημονικά επικρατέστερη για την περίπτωση της χρήσης ναρκωτικών ουσιών;
- α) μεγάλες και συχνές δόσεις βλάπτουν τις πνευματικές και σωματικές λειτουργίες του ατόμου
 - β) όλοι οι έφηβοι περνούν από ένα στάδιο πειραματισμού με τις ναρκωτικές ουσίες, πράγμα που δεν αποτελεί λόγο ανησυχίας
 - γ) τα παιδιά που ζουν σε υγιές οικογενειακό περιβάλλον δεν κινδυνεύουν να κάνουν χρήση
 - δ) οι συχνές εναλλαγές στη διάθεση του εφήβου είναι ενδεικτικές ότι ο έφηβος κάνει χρήση
-
14. Ποια από τις παρακάτω δυάδες μορφών συμπεριφοράς εκ μέρους γονέων και εκπαιδευτικών βοηθάει περισσότερο την ανάπτυξη των εφήβων;
- α) Αγάπη – εχθρότητα
 - β) Έλεγχος – ενθάρρυνση αυτονομίας
 - γ) Αγάπη – έλεγχος
 - δ) Αγάπη – ενθάρρυνση αυτονομίας

Οι επόμενες δύο (2) ερωτήσεις 15 και 16 αναφέρονται στο ακόλουθο κείμενο:

«Ο Αλέξης, ένα δεκαπεντάχρονο αγόρι, οδηγείται στο Αστυνομικό τμήμα της περιοχής, διότι είχε συλληφθεί ένα απόγευμα να κάνει βόλτες με ένα κλεμμένο «παπάκι», την ώρα του σχολείου. Εδώ και δύο χρόνια το «έσκαγε» συστηματικά από το σχολείο. Επιπλέον, λέγει συνεχώς ψέματα στους καθηγητές χωρίς να υπάρχει κάποιος ιδιαίτερος λόγος. Οι επιδόσεις του στα μαθήματα είναι χαμηλές και δε δείχνει κανένα ενδιαφέρον για το σχολείο. Πολύ συχνά εκδηλώνει λεκτική και σωματική βία απέναντι στους συμμαθητές του. Οι γονείς του παιδιού είναι διαζευγμένοι. Ο πατέρας εγκατέλειψε το σπίτι, όταν το παιδί ήταν 6 ετών και έκτοτε έχει ελάχιστες και τυπικές επαφές μαζί του. Η μητέρα έχει πολλές δυσκολίες με τη συμπεριφορά του Αλέξη. Στην προσπάθειά της να τον βοηθήσει, του έκοψε το χαρτζιλίκι, του περιόρισε τις εξόδους, χωρίς όμως να καταφέρει τίποτα.»

15. Πού κατά τη γνώμη σας εντοπίζεται το «πρόβλημα» του Αλέξη;
- α) ο Αλέξης έχει ψυχολογικά προβλήματα
 - β) ο Αλέξης το «σκάει» από το σχολείο διότι θέλει να γλιτώσει κάποιο διαγώνισμα ή κάποια τιμωρία
 - γ) θέλει να ξεφύγει από εντάσεις, συγκρούσεις ή και απόρριψη από τους γονείς του
 - δ) δεν πηγαίνει στο σχολείο διότι δεν μπορεί να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις του σχολείου
-
16. Τι θα μπορούσατε να κάνετε ως εκπαιδευτικός για να βοηθήσετε τον Αλέξη;
- α) να παραπέμψετε την υπόθεση στις δικαστικές αρχές
 - β) να είστε αυστηρός στη βαθμολογία για να αναγκαστεί ο Αλέξης να δείξει περισσότερο ενδιαφέρον για τα μαθήματα του σχολείου
 - γ) να αδιαφορήσετε, διότι τα προβλήματα που παρουσιάζει ο Αλέξης είναι παροδικά προβλήματα της εφηβείας, τα οποία θα ξεπεράσει μόνος του με τον καιρό
 - δ) να αποκαταστήσετε άμεση και συχνή επικοινωνία και με τους δύο γονείς για να τους πείσετε ότι ο Αλέξης χρειάζεται την αγάπη και τη στήριξή τους
-
17. Το μοντέλο των αντικειμενικών στόχων της διδασκαλίας προτείνει:
- α) διατύπωσή τους σε μορφές εξωτερικής συμπεριφοράς, μετρήσιμες και επαληθεύσιμες
 - β) διατύπωσή τους σε μορφή γενικευμένων στόχων
 - γ) διατύπωση γενικών καθώς και αντίστοιχων εξειδικευμένων στόχων
 - δ) προσδιορισμό πλαισίων διερεύνησης αντί διατύπωσης στόχων
-
18. Η σύγχρονη Διδακτική εκλαμβάνει τη διδασκαλία και τη μάθηση ως ενιαία διαδικασία:
- α) μεταβίβασης γνώσεων από τον εκπαιδευτικό στο μαθητή
 - β) ενεργητική, επικοινωνιακή και αμοιβαία μετασχηματιστική
 - γ) εξάσκησης για την απόκτηση απλών ψυχοκινητικών δεξιοτήτων
 - δ) προσαρμογής εκπαιδευτικού και μαθητή στις απαιτήσεις του περιεχομένου της διδασκαλίας
-
19. Προκειμένου ο εκπαιδευτικός να συμβάλει αποτελεσματικά στην ανάπτυξη κινήτρων μάθησης στους μαθητές του οφείλει να:
- α) αξιοποιεί τα ήδη υπάρχοντα εξωτερικά κίνητρα
 - β) αυξάνει τα ήδη υπάρχοντα εξωτερικά κίνητρα
 - γ) καλλιεργεί περαιτέρω τα ήδη υφιστάμενα εσωτερικά κίνητρα
 - δ) καλλιεργεί τα εσωτερικά και μετατρέπει τα εξωτερικά σε εσωτερικά
-
20. Η χρησιμοποίηση από τον εκπαιδευτικό της τεχνικής της αντιπαράθεσης, στο ξεκίνημα της διδασκαλίας, σημαίνει ότι ο εκπαιδευτικός:
- α) επιτρέπει στους μαθητές να αντιπαραθεθούν μεταξύ τους για ένα ορισμένο θέμα
 - β) επιλέγει ένα μαθητή ο οποίος θα αντιπαραθεθεί μαζί του σε κάποιο θέμα
 - γ) φέρνει στην επιφάνεια τις αντίθετες εκδοχές για ένα ορισμένο θέμα προς αντιπαράθεση στην τάξη
 - δ) εξουσιοδοτεί τους μαθητές να εκλέξουν ένα συμμαθητή τους που θα αντιπαραθεθεί μαζί του
-
21. Η ψυχολογική προετοιμασία των μαθητών στο ξεκίνημα μιας διδασκαλίας επιτυγχάνεται με:
- α) το φυσικό και φιλικό πλησίασμα των μαθητών
 - β) την άμεση αναφορά του εκπαιδευτικού στο νέο γνωστικό αντικείμενο
 - γ) την τοποθέτησή του στο χώρο απέναντι ακριβώς από τους μαθητές
 - δ) την ενεργοποίηση των σχετικών γνώσεων που κατέχουν ήδη οι μαθητές
-
22. Η αποτελεσματικότητα της επίδειξης, ως διδακτικής τεχνικής, έγκειται στο γεγονός ότι:
- α) δημιουργεί έντονο ενδιαφέρον στους μαθητές
 - β) αξιοποιεί πολλές αισθήσεις του μαθητή
 - γ) συνδέει τη θεωρία με την πράξη
 - δ) δίνει στο μαθητή την αίσθηση του εφικτού
-
23. Ο εκπαιδευτικός επιλέγει να χρησιμοποιήσει τη μέθοδο του διαλόγου στη διδασκαλία κυρίως όταν:
- α) επιθυμεί να αποσαφηνίσει στους μαθητές τη δομή του περιεχομένου της διδασκαλίας του
 - β) επιδιώκει να καλλιεργήσει την κριτική-διδεικδυτική σκέψη των μαθητών του
 - γ) στοχεύει να εξασκήσει τους μαθητές στην απόκτηση δεξιοτήτων
 - δ) θέλει να ενισχύσει τις μνημονικές ικανότητες των μαθητών του

24. Ο τρόπος διαρρύθμισης των θρανίων σε μια σχολική αίθουσα είναι αποκαλυπτικός για:
- α) το περιεχόμενο της διδασκαλίας που θα ακολουθήσει
 - β) τις ασκήσεις εφαρμογής που θα χρησιμοποιήσει ο εκπαιδευτικός
 - γ) τον τύπο του μαθητή που απαιτεί η κοινωνία
 - δ) τον τρόπο που θα επιλέξει ο εκπαιδευτικός να αξιολογήσει τη διδασκαλία του
-
25. Μαθητής που κρίνει σκόπιμο να διαβάξει την αθλητική του εφημερίδα την ώρα του μαθήματος, σας δικαιολογείται ότι «εντάξει δεν ενοχλώ και κανέναν ...». Ως καθηγητής του θα:
- α) τον πηγαίνατε στο Διευθυντή για τιμωρία
 - β) του κάνατε κάποιο σχόλιο για τη συμπεριφορά του
 - γ) προσπαθήσατε πρώτα να καταλάβετε τη βαθύτερη αιτία της συμπεριφοράς του
 - δ) του υπενθυμίσατε ότι με τη στάση του πρέπει να περιμένει και τις ανάλογες συνέπειες στο τέλος
-
26. Η σύγχρονη παιδαγωγική επιστήμη θεωρεί ότι τα ομοιογενή τμήματα από πλευράς μαθητικού δυναμικού είναι επιλογή:
- α) παιδαγωγικά ορθή, αλλά οργανωτικά δύσκολη
 - β) παιδαγωγικά λανθασμένα
 - γ) παιδαγωγικά αδιάφορα
 - δ) παιδαγωγικά χρήσιμη και κοινωνικά επιβεβλημένη
-
27. Η έρευνα διαπιστώνει ότι οι προσδοκίες των εκπαιδευτικών για τις δυνατότητες που έχουν οι μαθητές τους:
- α) δικαιώνονται, διότι βασίζονται σε αντικειμενικά δεδομένα
 - β) διαφοροποιούν τη διδακτική συμπεριφορά τους έναντι των μαθητών και μέσω αυτής της διαφοροποίησης «δικαιώνονται»
 - γ) δεν επηρεάζουν τη συμπεριφορά των εκπαιδευτικών
 - δ) δεν συσχετίζονται με την πορεία μάθησης των μαθητών
-
28. Το ελευθεριάζον (laissez-faire) στυλ εκπαιδευτικού:
- α) συμβάλλει θετικά στις σχολικές επιδόσεις των μαθητών
 - β) εθίζει τους μαθητές στις δημοκρατικές διαδικασίες
 - γ) δημιουργεί σύγχυση στους μαθητές και γι' αυτό τους επηρεάζει αρνητικά
 - δ) δεν επηρεάζει ούτε την ανάπτυξη, ούτε τη μάθηση
-
29. Η έρευνα για τη σχολική πειθαρχία συνιστά στους εκπαιδευτικούς να:
- α) χρησιμοποιούν επιδέξια το συνδυασμό ποινών και αμοιβών
 - β) ακολουθούν τις τεχνικές των άλλων εκπαιδευτικών που «έπιασαν»
 - γ) δείχνουν από την πρώτη μέρα ότι «δεν αστειεύονται» σε θέματα πειθαρχίας
 - δ) επικεντρώνουν τις προσπάθειές τους κυρίως σε μέτρα πρόληψης των προβλημάτων
-
30. Η έρευνα επισημαίνει ότι, όταν η αρχική απάντηση των μαθητών είναι ελλιπής, ο εκπαιδευτικός πρέπει να αποφεύγει κατά κανόνα να:
- α) επαναλαμβάνει την αρχική του ερώτηση
 - β) ζητά διευκρινίσεις
 - γ) αναδιατυπώνει την αρχική του ερώτηση
 - δ) ζητά παραδείγματα
-
31. Στην ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, οι μαθητικές ομάδες ενδείκνυται να:
- α) σχηματίζονται αυθόρμητα από τους ίδιους τους μαθητές
 - β) είναι κατά κανόνα ολιγομελείς και ανομοιογενείς
 - γ) αξιοποιούνται μόνο για φροντιστηριακές ασκήσεις.
 - δ) είναι πολυμελείς, για να προσφέρουν συναισθηματική ασφάλεια στους «αδύνατους» μαθητές
-
32. Η αυτο-ρυθμιζόμενη μάθηση:
- α) εφαρμόζεται μόνο όταν οι μαθητές εργάζονται ατομικά
 - β) προϋποθέτει γνωστικές και μεταγνωστικές δεξιότητες
 - γ) έχει θέση μόνο στις πρακτικές δραστηριότητες
 - δ) εφαρμόζεται μόνο σε παιδιά με προβλήματα μάθησης
-